

ФИНАНСОВОЕ И НАЛОГОВОЕ ПРАВО

УДК 347.73

КОНТРОЛЬНІ ПОВНОВАЖЕННЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ: УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД ТА МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ

Наталія ВОРОТИНА,

кандидат юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник
відділу проблем державного управління та адміністративного права
Інституту держави і права імені В.М. Корецького
Національної академії наук України

АНОТАЦІЯ

У статті аналізується трансформація конституційно-правового статусу Рахункової палати з часу її створення до сьогодення, звертається увага на проблеми правового регулювання її діяльності на різних етапах розвитку нашої держави, досліджуються міжнародні стандарти функціонування вищих органів контролю публічних фінансів у контексті їх використання у законодавстві України. В результаті дослідження сформульовано висновки щодо вдосконалення правового регулювання організації та діяльності Рахункової палати в Україні.

Ключові слова: контроль, парламентський контроль, фінансовий контроль, Рахункова палата, контроль за надходженням і використанням коштів Державного бюджету України, INTOSAI, EUROSAI.

CONTROL COMPETENCE OF THE ACCOUNTING CHAMBER IN THE CONDITIONS OF BUDGETARY SYSTEM DECENTRALIZATION: UKRAINIAN EXPERIENCE AND INTERNATIONAL STANDARDS

Nataliia VOROTINA,

Candidate of Law Sciences, Associate Professor,
Senior Researcher of the Department of Problems of Public Administration
and Administrative Law V.M. Koretsky Institute of State and Law of National Academy of Sciences of Ukraine

SUMMARY

The article is devoted analysis to the transformation of the constitutional and legal status of the Accounting Chamber from its creation up to the present day, the problems of legal regulation of its activities at various stages of development of our state, to the international standards of the functioning of the highest bodies of control of public finances in the context of their use in the legislation of Ukraine. As a result of the study, conclusions were made about improving the legal regulation of the organization and activities of the Accounting Chamber in Ukraine.

Key words: control, parliamentary control, financial control, the Accounting Chamber, control for the revenues of funds to the state budget of Ukraine and their expenditure, INTOSAI, EUROSAI.

Постановка проблеми. У будь-якій сфері життєдіяльності держави і суспільства велике значення має ефективне здійснення контролю. Особливо це стосується коштів бюджетів, за рахунок яких утримуються органи державної влади, бюджетні установи та організації, фінансується оборона, освіта, наука, охорона здоров'я, здійснюються видатки на соціальний захист населення тощо. Бюджетна система України, відповідно до Бюджетного кодексу України [2], утворюється з державного бюджету та місцевих бюджетів (при цьому місцевими бюджетами є бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування, а бюджетами місцевого самоврядування – бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст (у тому числі районів у містах), бюджети об'єднаних територіальних громад).

У сучасних умовах, коли в Україні активно здійснюється децентралізація бюджетної системи, завдяки чому істотні суми коштів надходять у місцеві бюджети, Державний бюджет України не втрачає своєї ваги та значення. Це пов'язано із тим, що коштом його ресурсів фінансуються

найважливіші у державі видатки, такі, приміром, як оборона та соціальний захист населення.

З огляду на значний обсяг та важливість для всієї держави фінансових ресурсів державного бюджету, дуже гостро поставлене питання контролю за ними. Варто зазначити, що у вказаній сфері широкі повноваження має Рахункова палата – вона від імені Верховної Ради здійснює контроль за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням.

Актуальність теми дослідження. Варто зазначити, що з часу створення Рахункової палати у 1996 р. до сьогодення її правовий статус, функції та повноваження неодноразово трансформувались. Так, Конституційним Судом було прийнято низку рішень щодо неконституційності окремих положень законодавства, що регулювало повноваження та інші питання діяльності Рахункової палати в різні історичні періоди. Протягом усього часу існування в Україні вказаного органу виникало досить багато проблемних та невирішених у правовому контексті питань.

Не є виключенням і сьогоденній етап розвитку нашої держави, що характеризується впровадженням та розвитком реформи децентралізації влади. В рамках вказаної реформи здійснюється і децентралізація бюджетної системи, сутність якої полягає у зміщенні руху фінансових потоків із центрального на місцевий рівень, наданні місцевим бюджетам значних обсягів фінансових ресурсів для вирішення ними нагальних питань місцевого значення. Такі новації потребують якісних змін у здійсненні контролю за бюджетними коштами. Це безпосередньо стосується і Рахункової палати, вдосконалення контрольної діяльності якої є надзвичайно актуальним нині. Крім того, досі в українському законодавстві не врегульовано здійснення Рахунковою палатою деяких повноважень, які традиційно притаманні вищим органам фінансового контролю переважної частини держав світу.

Стан дослідження. Питання правового статусу, функцій та повноважень Рахункової палати щодо здійснення нею контролю за бюджетними коштами досить часто були предметом уваги науковців. Зазначимо, що дослідження стосовно цього важливого державного органу здійснювались із позиції як різних галузей права, так і різних наук (найчастіше у контексті досліджень у сфері фінансового контролю (фінансове право), парламентського контролю (конституційне право), у сфері економічної науки та науки державного управління). Зазначимо, що досвід функціонування вищих органів контролю публічних фінансів у зарубіжних країнах, передумови створення Рахункової палати в Україні, проблеми її правового статусу на різних етапах розвитку нашої держави на монографічному рівні було ретельно досліджено Л.А. Савченко (як на початковому етапі функціонування Рахункової палати [14], так і в умовах сьогодення [15]). Серед науковців, що найбільше приділяли увагу Рахунковій палаті та її контрольним повноваженням, варто також виділити Ю.Г. Барабаша, З.С. Варналія, Л.К. Воронову, О.П. Гетманець, О.І. Гриценко, О.С. Койчеву, О.А. Кузьменко, М.П. Кучерявенка, В.І. Невідомого, С.О. Ніщимну, Н.А. Фукс та інших.

Незважаючи на те, що певний спектр діяльності Рахункової палати досить детально проаналізований науковцями, все ж до кінця не вирішено залишається низка проблемних питань. Вимоги часу і здійснювані у державі реформи потребують надати відповіді на ці питання.

Метою і завданнями статті є визначення правового статусу Рахункової палати та стану правового регулювання її діяльності, аналіз відповідності правових засад її функціонування міжнародним стандартам контролю публічних фінансів, вироблення пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання організації та діяльності Рахункової палати в Україні.

Виклад основного матеріалу. Після здобуття незалежності Україна розпочала розбудову економіки на ринкових засадах. Відповідно, виникла потреба у формуванні власного нового законодавства в усіх сферах державного та суспільного життя. Це повною мірою стосувалося і контролю за бюджетними коштами. У державі необхідно було створити незалежний вищий орган фінансового контролю, як це вже давно було зроблено у більшості зарубіжних країн.

Конституція України [1], прийнята у 1996 р. (ст. 98), встановила, що контроль за використанням коштів Державного бюджету України від імені Верховної Ради здійснює Рахункова палата. Згідно з цією конституційною нормою в Україні вперше було створено спеціальний орган контролю, аналогі якого вже давно існували у багатьох країнах світу. Правовий статус, функції, повноваження Рахункової палати було врегульовано Законом «Про Рахункову палату Верховної Ради України» від 11.07.1996 р. [3], який згодом, із 23 грудня 1997 р., продовжив свою дію як Закон «Про

Рахункову палату» [4] (за винятком окремих положень, що втратили чинність відповідно до рішення Конституційного Суду від 23.12.1997 р. та з урахуванням його редакційного уточнення).

Зазначимо, що Закон «Про Рахункову палату» і у подальшому неодноразово піддавався ревізії: приймалися непоодинокі рішення Конституційного Суду України із вказаних питань, визнавалися неконституційними окремі положення закону. До речі, детальний аналіз рішень Конституційного Суду у цій сфері (з 1997 по 2000 рік) був здійснений нами у попередніх працях, на основі чого досліджена трансформація правового статусу Рахункової палати у цей період [16]. Через це у цьому дослідженні ми не будемо деталізувати вказані питання.

Важливим етапом становлення законодавства України про Рахункову палату та його наближення до міжнародних стандартів стало прийняття нового Закону України «Про Рахункову палату» [5]. На думку експертів, він містить низку якісних змін [17], а саме: закріплення організаційної, функціональної та фінансової незалежності Рахункової палати, вимоги самостійного планування своєї діяльності; заборона втручання у її діяльність органів державної влади, місцевого самоврядування, політичних партій та громадських об'єднань, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та їх посадових і службових осіб; введення процедури конкурсного відбору кандидатів на посади членів Рахункової палати, що забезпечує прозорість їх призначення; закріплення норми щодо застосування Рахунковою палатою у своїй діяльності Міжнародних стандартів вищих органів державного аудиту; розширення кола осіб, що можуть залучатися з метою забезпечення виконання повноважень Рахункової палати, у тому числі на договірних засадах; деталізація вимог до членів Рахункової палати, що збільшує довіру до їх діяльності; перенесення подання і оприлюднення щорічного звіту Рахункової палати на більш ранній період – до 1 травня; більш чітко прописана процедура реагування на звіти палати, що покращує дієвість державних аудитів та інших контрольних заходів; проведення зовнішнього аудиту Рахункової палати та зовнішнього оцінювання її діяльності, що забезпечує довіру суспільства до її функціонування.

Відповідно до закону, Рахункова палата виконує дуже важливі функції щодо контролю за бюджетними коштами. Ст. 98 Конституції України (зі змінами) [1] встановлює, що контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням здійснює Рахункова палата, а організація, повноваження і порядок діяльності Рахункової палати визначаються законом. Відповідно до Закону України «Про Рахункову палату» [5], цей орган від імені Верховної Ради України здійснює контроль за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням. Це державний колегіальний орган, підзвітний Верховній Раді України, що регулярно інформує її про результати своєї роботи.

Згідно із законом [5], діяльність Рахункової палати ґрунтується на принципах законності, незалежності, об'єктивності, безсторонності, гласності та неупередженості. Повноваження, покладені на Рахункову палату Конституцією України, здійснюються через провадження заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), який забезпечується шляхом здійснення фінансового аудиту, аудиту ефективності, експертизи, аналізу та інших контрольних заходів. Фінансовий аудит полягає у перевірці, аналізі та оцінці правильності ведення, повноти обліку і достовірності звітності щодо надходжень і витрат бюджету, встановлення фактичного стану справ щодо цільового використання бюджетних коштів, дотримання законодав-

ства при здійсненні операцій із бюджетними коштами. Аудит ефективності передбачає встановлення фактичного стану справ та надання оцінки щодо своєчасності і повноти бюджетних надходжень, продуктивності, результативності, економності використання бюджетних коштів їх розпорядниками та одержувачами, законності, своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень учасниками бюджетного процесу, стану внутрішнього контролю розпорядників бюджетних коштів. Оцінка продуктивності використання бюджетних коштів передбачає встановлення співвідношення між результатами діяльності розпорядника та одержувача бюджетних коштів і використаними для досягнення таких результатів коштами бюджету. Оцінка результативності використання бюджетних коштів передбачає встановлення ступеня відповідності фактичних результатів діяльності розпорядника та одержувача бюджетних коштів запланованим результатам. Оцінка економності використання бюджетних коштів передбачає встановлення стану досягнення розпорядником та одержувачем таких коштів запланованих результатів шляхом використання мінімального обсягу бюджетних коштів або досягнення максимального результату при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів.

Значною подією, що вже увійшла в сучасну історію нашої держави, є підписання у 2014 р. Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони [7]. Протягом 2014–2017 рр. Угоду ратифікували Верховна рада, Європарламент, а також національні парламенти усіх країн ЄС. 11 липня 2017 р. Рада ЄС ухвалила рішення про укладення Угоди про асоціацію з Україною від імені Європейського Союзу, що стало заключним етапом ратифікації, а з 1 вересня 2017 р. Угода набула чинності в повному обсязі.

Угода про асоціацію включає, зокрема, питання діяльності Рахункової палати. Так, глава 3 Угоди (вона має назву «Управління державними фінансами: бюджетна політика, внутрішній контроль і зовнішній аудит») встановлює, що співробітництво в галузі управління державними фінансами спрямовується на забезпечення розвитку бюджетної політики і надійних систем внутрішнього контролю та зовнішнього аудиту, що базуються на міжнародних стандартах, а також відповідають основоположним принципам підзвітності, прозорості, економності, ефективності та результативності (ст. 346). Визначено також, що у галузі зовнішнього аудиту Сторони обмінюються інформацією, досвідом, найкращою практикою та здійснюють інші заходи, зокрема щодо імплементації стандартів та методик Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI), а також обміну найкращими практиками ЄС у галузі зовнішнього контролю та аудиту державних фінансів з особливим акцентом на незалежності відповідних органів Сторін (ст. 347 Угоди).

Як вже зазначалось, Рахункова палата контролює надходження коштів до Державного бюджету України та їх використання, а також здійснює інституційний розвиток незалежного зовнішнього аудиту. Саме цей орган є відповідальним за імплементацію методик та стандартів Міжнародної організації вищих органів контролю державних фінансів (INTOSAI). До речі, Рахункова палата України є повноправним членом цієї організації з 1998 р.

У зв'язку із вищевикладеним необхідним та важливим є аналіз міжнародних стандартів, які Рахункова палата має застосовувати у своїй діяльності в максимальному обсязі з огляду на європейський вибір України. Так, Стратегічний план Міжнародної організації вищих контрольних органів (INTOSAI) на 2011–2016 рр. [11] передбачає, що головним завданням Вищого органу фінансового контролю є пере-

вірка ефективності витрачання державних коштів згідно з наявними правилами та законодавством. Вищий орган фінансового контролю має бути незалежним від організації, які він перевіряє, та захищеним від зовнішнього впливу. Важливо, щоб методи аудиту, якими він користується, базувалися на наукових та юридичних знаннях, а також, щоб аудитори мали відповідну кваліфікацію та моральну цілісність. Лише незалежна зовнішня функція державного аудиту – у поєднанні з професійними кадрами та методологією – може гарантувати неупереджене, надійне та об'єктивне звітування за результатами аудиту.

Зауважимо, що INTOSAI – це міжнародна організація Вищих органів фінансового контролю країн-членів Організації Об'єднаних Націй чи їх уповноважених представників. Її було засновано у 1953 р. на першому Конгресі на Кубі під час зустрічі 34 Вищих органів фінансового контролю. Нині до INTOSAI входять 189 повноправних та 4 асоційованих члена, вона є автономною, незалежною, професійною та неполітичною організацією, що створена з метою взаємодопомоги, обміну ідеями, знаннями та досвідом, діє від імені Вищих органів фінансового контролю на міжнародному рівні та підтримує постійне вдосконалення діяльності своїх членів. Організація надає змогу державним аудиторам із різних країн обговорювати питання, що становлять спільний інтерес, та використовувати останні досягнення в сфері аудиту. Враховуючи зазначені цілі, девізом організації є «Спільний досвід на користь всім».

Основними нормативними документами INTOSAI є Лімська декларація керівних принципів аудиту державних фінансів [8] (1977), що містить основні концептуальні підходи, визначає цінності демократичності та незалежності вищих органів фінансового контролю, а також Мексиканська декларація незалежності [9] (2007), що встановлює основні принципи Вищих органів фінансового контролю.

Міжнародна організація вищих органів фінансового контролю визначає міжнародні стандарти, видає інструкції з аудитів та надає керівні принципи для належного управління фінансами. Вона є добровільною, її успіх залежить від постійної професійної та фінансової підтримки її членів. Її перевага полягає у культурних, мовних та політичних відмінностях Вищих органів фінансового контролю членів, вона прагне балансу представництва різних регіонів і типів аудиторських систем, діє на основі консультацій та консенсусу, незалежно від розмірів країн та їх економічної потужності, наголошує на повазі до національного суверенітету та рівності всіх її членів [11].

За оцінками міжнародних експертів [18], Рахункова палата має задовільні повноваження на проведення аудиту всіх бюджетних надходжень і витрат відповідно до міжнародних вимог. Зовнішній аудит в Україні загалом відповідає вимогам Лімської декларації INTOSAI, зокрема стосовно незалежності та сфери компетенції аудиту.

Сім регіональних організацій забезпечують досягнення цілей INTOSAI на регіональному рівні, надаючи при цьому членам змогу зосередити увагу на притаманних їх регіону питаннях. Однією з таких організацій є Європейська організація вищих органів контролю державних фінансів (EUROSAI) [12], створена у 1990 р. Нині вона об'єднує 48 Вищих органів фінансового контролю (47 європейських ВОФК і Європейський суд аудиторів). Рахункова палата є членом EUROSAI з 1999 р. Відповідно до Статуту [13] EUROSAI ставить перед собою такі цілі: сприяти розвитку співпраці між національними Вищими органами фінансового контролю, що входять до неї, а також обміну інформацією і документацією, дослідженням у сфері контролю державних фінансів, створенню центрів, інститутів та університетських кафедр державного аудиту та уніфікації термінології у сфері фінансового контролю.

Керівними органами EUROSАI є Конгрес, Рада керуючих і Секретаріат. Конгрес, який є найвищим органом EUROSАI, скликається один раз на три роки. Під час Конгресу розглядаються результати діяльності робочих органів EUROSАI та затверджуються плани роботи на подальші три роки. Рада керуючих складається з восьми повноправних членів і п'яти спостерігачів. Усі члени Ради керуючих є керівниками вищих органів фінансового контролю європейських країн. Основне завдання Ради полягає у забезпеченні діяльності Європейської організації вищих органів контролю державних фінансів відповідно до рішень, які приймаються Конгресом. Зазначимо, що у 2008–2014 рр. до складу Ради керуючих входила і Рахункова палата України.

Важливим документом, що є основою для діяльності Вищих органів контролю державних фінансів, є Стандарти з аудиту державних фінансів [10]. Загальна основа системи стандартів Міжнародної організації Вищих органів контролю державних фінансів (INTOSAI) була розроблена на базі Лімської та Токійської декларацій, документів, ухвалених на конгресах INTOSAI, а також доповіді групи експертів Організації Об'єднаних Націй із питань бухгалтерського обліку в державному секторі та контролю державних фінансів у країнах, що розвиваються. Стандарти INTOSAI з аудиту поділяються на чотири категорії: базові принципи, загальні стандарти, стандарти проведення аудиту, правила складання звітів. Вони дають змогу визначити принципи та методи перевірки, зокрема перевірки систем, що застосовують автоматизовану обробку даних. Вони вміщують сучасні тенденції, питання та проблеми, що існують щодо методів та у практиці здійснення перевірок.

Зауважимо, що хоча вказані Стандарти не мають обов'язкового характеру, вони віддзеркалюють консенсус Вищих органів контролю державних фінансів щодо «найкращої практики», а кожному органу належить з'ясувати, якою мірою ці стандарти відповідають потребам виконання покладених на нього завдань.

Необхідно зазначити, що, керуючись міжнародними стандартами, Рахункова палата постійно вдосконалює свою діяльність. Так, нещодавно була затверджена нова редакція Регламенту Рахункової палати [6]. Регламент розроблено на виконання вимог ст. 28 Закону України «Про Рахункову палату» з метою визначення порядку реалізації її повноважень, передбачених законодавством України, організації роботи Рахункової палати та її апарату, механізму взаємодій членів Рахункової палати з апаратом Рахункової палати і між структурними підрозділами, правил та порядку проведення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), процедури проведення внутрішнього аудиту та зовнішнього оцінювання діяльності Рахункової палати, особливостей відносин Рахункової палати з державними органами, громадськими об'єднаннями, органами місцевого самоврядування, засобами масової інформації, вищими органами фінансового контролю інших держав, міжнародними організаціями, а також інших питань внутрішньої організації діяльності Рахункової палати.

Зауважимо, що, досліджуючи правовий статус Рахункової палати, науковці звертають увагу на найбільш зловідомі питання. Так, Л.А. Савченко зазначає, що Рахункова палата є специфічним об'єктом публічного фінансового контролю, що повинен мати статус вищого органу публічного фінансового контролю держави, аналоги яких є у більшості зарубіжних країн. Але, попри наявний зарубіжний досвід, навіть новим Законом України «Про Рахункову палату» 2015 р. статус вищого органу фінансового контролю їй не надано. Автор наголошує, що у цьому разі законода-

вець ігнорує як зарубіжний досвід, так і міжнародні норми, зокрема Лімської декларації керівних принципів контролю. І хоча з точки зору міжнародного права цей документ не має загальнообов'язкового характеру, внутрішнє законодавство сучасних держав із питань діяльності Вищих органів фінансового контролю, розробляється з урахуванням її норм. Автор вважає, що є всі підстави для визнання Рахункової палати «вищим органом публічного фінансового контролю» нашої держави [15, с. 313–315].

Принципово повністю поділяючи позицію автора зазначу, що, на наш погляд, враховуючи норми міжнародних актів, із метою уніфікації термінології, що у них застосована, у Законі «Про Рахункову палату» більш доцільним буде визначення її правового статусу як «вищого органу фінансового контролю» або «вищого органу контролю публічних фінансів» в Україні.

Зазначимо, що деякі експерти вважають, що необхідно визначити статус Рахункової палати як вищого органу державного аудиту і розширити сферу її діяльності, включивши до неї місцеві бюджети, державні фінанси і майно загалом, інші ресурси держави, що мають суспільне значення [17].

Висновки. Конституція України, прийнята 28.06.1996 р., встановила у ст. 98, що контроль за використанням коштів Державного бюджету України від імені Верховної Ради здійснює Рахункова палата. Закон «Про Рахункову палату Верховної Ради України» від 11.07.1996 р. визначив, що Рахункова палата Верховної Ради України є постійно чинним вищим органом державного фінансово-економічного контролю, який утворюється Верховною Радою України, підпорядкований і підзвітний їй. Зрештою, виникла ситуація, коли невідповідність норми Конституції та деяких норм вказаного закону були очевидними, тому Конституційний суд неодноразово розглядав вказані питання та виносив рішення про неконституційність окремих норм закону «Про Рахункову палату».

Зміни до Конституції України (2013 р.) значно розширили повноваження Рахункової палати: тепер вона здійснює контроль за надходженням коштів Державного бюджету України та їх використанням.

Зауважимо, що, незважаючи на нещодавно прийнятий новий Закон України «Про Рахункову палату» (2015 р.), він не вирішив (та й не міг вирішити) головної проблеми – не надав Рахунковій палаті статусу вищого органу контролю публічних фінансів в Україні. Тому варто наголосити, що, насамперед, на часі є внесення чергових змін до Конституції України щодо правового статусу Рахункової палати, без чого неможливим є внесення змін до закону. У Конституції (ст. 98) необхідно визначити статус Рахункової палати як вищого органу контролю публічних фінансів, після чого внести зміни у закон. Це призведе до узгодження українського законодавства у вказаній сфері з міжнародними стандартами.

Враховуючи зарубіжний досвід діяльності вищих органів контролю публічних фінансів та успішну реалізацію реформи децентралізації бюджетної системи в Україні, необхідно також внести зміни до Конституції України та Закону «Про Рахункову палату» в частині надання їй повноважень щодо контролю місцевих бюджетів. Але зазначимо, що вказане питання потребує додаткового ретельного вивчення та обґрунтування.

Таким чином, надзвичайно важливим та необхідним є вдосконалення механізмів державного контролю у сфері публічних фінансів на законодавчому рівні і подальше впровадження в Україні міжнародних стандартів фінансового контролю за надходженням та використанням бюджетних коштів.

Список використаної літератури:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. (із наст. змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-IV (із наст. змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Про Рахункову палату Верховної Ради України: Закон України від 11 липня 1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/315/96-%D0%B2%D1%80>
4. Про Рахункову палату: Закон України від 11.07.1996 р. (за виключенням положень, визнаних неконституційними рішенням Конституційного Суду України від 23 грудня 1997 р.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/315/96-%D0%B2%D1%80/ed19980114>.
5. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. № 576-VIII (із наст. змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19>.
6. Регламент Рахункової палати: затверджено рішенням Рахункової палати від 28.08.2018 р. № 22-7. URL: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/121>
7. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони, 2014 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
8. Лімська декларація керівних принципів аудиту державних фінансів: прийнята IX Конгресом Міжнародної організації вищих органів контролю державних фінансів (INTOSAI) у 1977 р. URL: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/14021>
9. Мексиканська декларація незалежності: прийнята XIX Конгресом Міжнародної організації вищих органів контролю державних фінансів (INTOSAI) у листопаді 2007 р. URL: http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/1013545?cat_id=32836.
10. Стандарти з аудиту державних фінансів. URL: http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/232351?cat_id=32836.
11. Стратегічний план Міжнародної організації вищих контрольних органів (INTOSAI) на 2011–2016 роки. URL: http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/16739516#_Toc323289377.
12. Про Європейську організацію вищих органів контролю державних фінансів (EUROSAI). URL: http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/328499?cat_id=409.
13. Статут Європейської організації вищих органів контролю державних фінансів (EUROSAI). URL: http://ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/328574?cat_id=409.
14. Савченко Л.А. Правовий статус Рахункової палати України: Монографія. Ірпінь: Академія державної податкової служби України, 2002. 131 с.
15. Савченко Л.А. Фінансово-контрольне право: становлення та розвиток: Монографія. К.: Юрінком Інтер, 2017. С. 313–335.
16. Воротіна Н.В. Рахункова палата та її повноваження у фінансовій сфері. Органи державної влади України / За ред. В.Ф. Погорілка: Монографія. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького, 2002. С. 385–400.
17. Слободяник Ю. Плюси і мінуси нового Закону України «Про Рахункову палату». URL: https://lb.ua/blog/yulia_slobodianyuk/311403_plyusi_i_minusi_novogo_zakonu_ukraini.html.
18. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: торговельна та бюджетно-податкова сфери. Угода про асоціацію: економічні тригери: Матеріали міжнародної конференції, 12 березня 2015 р. Міжнародний центр перспективних досліджень, 2015. URL: <http://icps.com.ua/nashi-proekty/analytika/implementatsiya-uhody-pro-asotsiatsiyu-mizh-ukrayinoyu-ta-s-torhovelna-ta-byudzhethno-podatkova-sfery/>.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

Воротіна Наталія Вікторівна – кандидат юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу проблем державного управління та адміністративного права Інституту держави і права імені В.М. Корецького Національної академії наук України

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Vorotina Nataliia Viktorivna – Candidate of Law Sciences, Associate Professor, Senior Researcher of the Department of Problems of Public Administration and Administrative Law V.M. Koretsky Institute of State and Law of National Academy of Sciences of Ukraine

vorotina.nataliia@gmail.com